

28. SEP. 2004

Saksnr. 021 1055-149
Arkivnr.

Det Kongelige Finansdepartement
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Oslo, 1. september 2004

Høring: Utkast til forskrift om flytting av individuelle livsforsikringer

Vi viser til Finansdepartementets brev av 24.06.2004 Høring: Utkast til flytting av individuelle pensjonsavtaler. Den Norske Aktuarforening, heretter kalt Aktuarforeningen, avgir med dette høringsuttalelse til utkast til forskrift om flytting av individuelle pensjonsavtaler.

Aktuarforeningen er en frittstående, uavhengig profesjonsforening som er åpen for alle som har aktuarutdannelse, og personer med tilsvarende kvalifikasjoner. Foreningens formål er å fremme utøvelsen av aktuarfaget og medlemmenes felles interesser slik dette er nærmere utdypet i formålsparagrafen. Ved siste årsskifte hadde foreningen 240 medlemmer. Praktisk talt alle aktuarer som har arbeidet med forsikringsfaglige spørsmål noen år, er medlemmer av foreningen.

Seleksjonsfradrag – hva det er og hvordan det beregnes.

Innledningsvis kan det være hensiktsmessig med en beskrivelse av begrepet seleksjon, og hvorfor det i gitte situasjoner er nødvendig med et seleksjonsfradrag.

Ved tegning av såkalt opplevelsesrisiko, skal det utbetales et beløp dersom kunden er i live på et gitt tidspunkt. Den mest vanlige slik forsikring er alderspensjon, som skal utbetales årlig fra en gitt alder og livsvarig eller opphørende etter noen år. All utbetaling er betinget av at kunden er i live. For å sikre midler til utbetalingen avsetter selskapet en reserve av det kunden har innbetalt. De kunder som lever lenge vil få utbetalt mer enn det de har innbetalt, og de midlene må komme et steds fra. De fremkommer ved at det skjer en omfordeling av midler mellom de kunder som lever lenge og de som dør tidlig. Midler i forsikringen ved en kundes død - (reserven), tilfaller de andre kundene med samme type forsikring. Denne overføringen til de som lever lenge kalles dødelighetsarv. Tilføring av dødelighetsarv er en betingelse for å kunne utbetale livsvarige pensjoner.

Hvis en kunde med en alderspensjon ønsker å forlate ett selskap og flytte forsikringen til et annet, vil han kreve å få den avsatte reserven med seg til det nye selskapet. Hvis denne kunden har normal helse for alderen, er det helt i orden. Hvis derimot leveutsiktene til denne kunden er dårligere enn normalt, er det større sannsynlighet for at denne kundens reserve ville blitt overført til de andre kundene. Det vil altså svekke selskapets mulighet til å utbetale de avtalte pensjoner for de kunder som er igjen i selskapet. Hvis selskapet lar denne kunden

flytte ut av fellesskapet mot at han lar noe av reserven bli igjen, vil selskapet kunne oppfylle sine forpliktelser overfor de andre kundene. Det er dette som kalles seleksjonsfradrag.

Seleksjonsfradraget beregnes ut fra kundens alder og leveutsikter på flyttetidspunktet. Dersom en helsebedømmelse ville gitt samme resultat som ved tegningen av forsikringen, blir det ikke noe fradrag. Dersom leveutsiktene er svekket, blir fradraget lik forskjellen i nødvendig avsetning som følge av de reduserte leveutsikter.

Etter at flytteforskriften kom i 1991 har det etablert seg en praksis med omfattende flytting av individuell livsforsikring. Særlig har det blitt populært å flytte fra tradisjonelle kontrakter til kontrakter med investeringsvalg. Gjennom adgangen til å beregne seleksjonsfradrag har selskapene kunnet beskytte sine øvrige kunder med tradisjonell forsikring mot dårlige risikoresultater. På denne måten har flytting kunnet foregå på en aktuarfaglig forsvarlig måte,

Nærmere kommentarer til forskriften

I § 8c-1 i Lov om Forsikringsvirksomhet av 01/01-04 ble adgangen til å kreve seleksjonsfradrag opphevet med mindre mottagende pensjonsinnretning la helsevurdering til grunn ved tegning av ny kontrakt.

Aktuarforeningen uttalte seg i sin høringsuttalelse 19.05.2003 negativt til denne endring, og vil gjerne gjenta dette her. Slik situasjonen nå er, vil vi ved ubalanse av flyttingen mellom selskapene, kunne få en selskapsvis forskyvning av risikoresultatene. Eksempelvis vil mye flytting fra et lite selskap kunne ha store konsekvenser for gjenværende bestand.

Etter Aktuarforeningens mening løser ikke forskriften det grunnleggende problem ved å ikke kunne ta seleksjonsfradrag. Kunden kan fortsatt flytte fra en alderspensjon til en annen uten at avgivende selskap kan kreve seleksjonsfradrag. For rene alderspensjoner er det ikke vanlig å kreve helseopplysninger i mottagende selskap, og problemet blir akkurat det samme. Det eneste dette forslaget bidrar til er å begrense flyttevirkomheten i sin helhet, noe som svekker konkurransen mellom selskapene og valgfrihet for kunden. Dette er neppe hensikten jfr. formuleringen i høringsbrevets avsnitt 2 om at man ønsker å gjøre "flytting enklere og bedre konkurransen mellom pensjonsinnretningene".

Aktuarforeningen har følgende kommentarer til de punkter som det spesielt ble bedt om merknader på:

I spørsmålet om man skal kreve å beholde et innbyrdes forhold mellom ytelsene eller et innbyrdes forhold mellom reservene ville det være bedre om kunden selv kunne få velge størrelser på ytelsene i forhold til eget behov (som kan ha endret seg etter at kontrakten opprinnelig ble tegnet). Reservene reguleres i forhold til dette. Kunden kan uansett endre forsikringen enten rett før eller rett etter flytting. En streng regulering av forholdet mellom ytelsene på flyttetidspunktet virker kunstig og unødvendig, så lenge omregningene utføres på en aktuarfaglig forsvarlig måte (jfr. argumentasjonen ovenfor om seleksjonsfradrag).

I spørsmålet om det bør presiseres at kontraktens skattemessige status ikke kan endres så er det i dag en innarbeidet praksis på at dette ikke gjøres. Siden bestemmelsen også følger av IPA-forskriften, kan vi ikke se noe behov for å presisere dette ytterligere.

I spørsmålet om det skal presiseres spesielt at forsikringer med investeringsvalg ikke kan sies å være tilsvarende kontrakt i forhold til tradisjonelle er Aktuarforeningen av den oppfatning

at dette ikke er et spørsmål som krever aktuarfaglige kunnskaper. Det vesentlige fra et faglig synspunkt er at endringen ikke forårsaker en skjevfordeling mellom kundene. Derimot ser vi at det kan være uheldig både fra selskapenes og kundenes ståsted at fleksibiliteten i markedet blir forverret. Dette vil være tilfelle hvis forskriften blir som foreslått, da den vil gjøre det umulig for en kunde med tradisjonell forsikring å flytte til fondsvalg, uansett produkt.

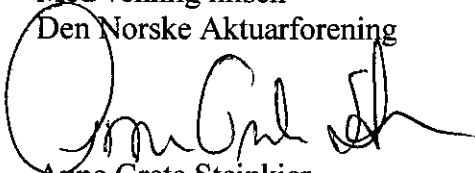
Konklusjon

Det er vanskelig for en kunde å tilpasse sitt pensjonsbehov når lover og forskrifter legger hindringer i veien for å endre kontrakten, etter hvert som nye produkter kommer til og behovet for forsikringsdekninger endrer seg. En forsikring, og spesielt en pensjon, er en langsiktig kontrakt både for kunden og selskapet. Det vil være en fordel for alle parter om man kunne åpne for større fleksibilitet i forhold til flytting og endringer av kontrakter på en aktuarfaglig forsvarlig måte. Dette er kontrakter som ble tegnet i en tid der andre forhold var rådende og mulighetene ikke de samme som de er i dag, og helt sikkert vil bli i fremtiden. Forskriftsutkastet begrenser imidlertid mulighetene for flytting ytterligere, uten å fjerne en potensiell omfordelingseffekt mellom selskapene.

Etter Aktuarforeningens mening vil ikke den foreslåtte flytteforskrift løse det grunnleggende problem ved ikke å kunne ta seleksjonsfradrag. Selskapenes adgang til å kunne beregne seleksjonsfradrag må gjeninnføres. For å oppnå full rettferdighet kan mottagende selskap legge helsevurdering til grunn, men dette må ikke være et krav.

Aktuarforeningen anmoder derfor om at Finansdepartementet går gjennom § 8c-1 på ny, og foreslår korreksjoner i denne slik at de svakheter vi har pekt på ovenfor blir opphevet. Vi vil peke på at hvis dette ikke blir gjort, vil ansvarshavende aktuar kunne bli nødt til å heve reserveavsetningene for at selskapet skal kunne møte den forventede antiseleksjon som følge av flyttinger. Dette vil gå ut over overskuddet til kundene, mens de kunder som benytter seg av de muligheter bestemmelsen gir, vil kunne tjene store beløp på en flytting.

Med vennlig hilsen
Den Norske Aktuarforening

Anne Grete Steinkjer
(formann)